СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 221. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 9-го листопаду 1945. No. 221. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, November 9, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ ОДНОГОЛОСНО ЗА ПОВНУ УЧАСТЬ АМЕРИКИ В УНО

Сенатська Комісія Заграничних Справ одноголосно дала свою згоду на повну участь Злучених Держав в Організації Обєднаних Держав (УНО) і признала американському делегатови право рішати й голосувати там за те, чи треба ужити американської армії для втримання миру. Одначе, якого роду має бути американська військова сила і в якій кількости, це має вирішити конґрес спільною резолюцією. Незабаром мають бути представлені сенатови американські делеґати до асамблеї УНО. Американський представник в Раді УНО вже знаний, бо ним є Едвард Р. Стетиніюс, бувший секретар заграничних справ. Він має рангу амбасадора з платнею $20,000 на рік, а його заступник має дістати плату $12,000. Колиб президент вважав за відповідне, він самий може взяти участь в засіданню Ради Забеспеки УНО.

ЮНІЯ ВІДКИДАЄ ПІДВИЩКУ НА ЖИТТЄВІ КОШТА.

Дженерал Моторс Корпорейшен з Дітройту запропонувала юнії автомобілевих робітників підвишку таку, яка вистарчалаб на життєві кошти, значить згідно зо зростом цін на життєві продукти. У практиці це значилоб тільки, що підвишка на 10% теперішної платні. Представник юнії змісця відкинув таку пропозицію. Ця відповідь може стати притокою до поновного страйку 325,000 автомобілевих робітників.

Підприємство Юнатед Стейтс Стіл Корпорейшен відкинуло спроби перег[illegible]в з юнією сталевих робітників, домагаючися наперед від Бюра Адміністрації Цін дозволу на підвишку цін сталі. — Страйкарі у Виндсор, в Канаді, залишили дальше творення барикад з автомобілів для помочи пікетам коло Фордових фабрик.

Пікети, поставлені страйкуючою юнією перед фабриками Єйд Манюфектюринґ Компані в Стемфорді, у стейті Конектикат, не допустили президента підприємства В. Ґібсона Керія до його власної фабрики так само, як не пустили і нестрайкуючих робітників. Після конференції з директором поліції й мейором міста Кері рішив зажадати наказу суду, щоб він і його урядовці мали право вступу до адміністраційного будинку.

ФРАНКЕНСТІН ПРОГРАВ У ДІТРОЙТІ.

Вибори на посадника міста в Дітройті покінчилися перемогою теперішнього посадника Едварда Дж. Джефріса. Він кандидував як безпартійний і дістав 57,000 голосів більше від Ричарда Т. Франкенстіна, який кандидував з рамени Комітету Політичної Акції, зорганізованого Конґресом Промислових Орґанізацій. Вибори були незвичайно завзяті з обох сторін, бо це була спроба поставити на голову міської адміністрації представника робітничої організації, яка перейшла на політичне поле. З цеї невдачі ворожать упадок політичних впливів СІО.

КОМІСІЯ ДЛЯ СПРАВ СХОДУ БЕЗ ПРЕДСТАВНИКА СОВЕТІВ.

Хоч Комісія для справ Далекого Сходу нарочно відложила свої наради на тиждень, щоб дати нагоду Советам вислати свого делеґата, ці надії не сповнилися і комісія почала радити без нього. Секретар Бирнс повідомив комісію, що він дістав лист від маршала Сталіна, але в ньому нема рішення щодо цеї справи. Асистент секретаря стейту Джан Мек Клой склав звіт перед комісією із своїх помічень на Далекому Сході, куди він їздив недавно. Він каже, що всі справи Далекого Сходу треба трактувати як цілість. Головним предметом журби тепер є, що зробити з 10 міліонами японських вояків, які ще находяться на терені Китаю.

ВІДНОВИЛИ ТЕЛЕФОНІЧНІ ПОЛУЧЕННЯ З ФРАНЦІЄЮ.

Після 5 літ перерви ізза війни Америкен Телефон енд Телеграф Компані відновила телефонічні получення між Злученими Державами й Францією. Телефону вживають тепер найбільше американські вояки, які перебувають у Франції. З Парижа звідомляють, що там стоять лінії вояків перед телефонічним бюром, ждучи на свою черчу.

ОГОЛОШУЮТЬ ПЛЯНИ НІМЕЦЬКИХ ШПИГІВ.

Німецькі шпиги, які прибули до Америки субмариною в червні 1942. р. і їх опісля засуджено на смерть у Вашинґтоні, плянували знищити залізничі мости, стацію в Нюарку і таму на проекті ріки Тенесі, як це оприлюднив ґенеральний прокуратор Т. Кларк.

Президент вислав ґратуляції Советам з нагоди 28. річниці революції

Президент Труман вислав телеграму на руки Михайла Калініна, предсідника президії СССР. в Москві з нагоди святкування 28. річниці революції. У телеграмі президент пригадав спільні зусилля Аліянтів у минулому в боротьбі проти агресорів і надію на співпрацю для мирного поступу народів в будуччині.

У пресовій конференції президент сказав кореспондентам, що він нічого не знає про відвідини маршала Сталіна до Америки, або про його побут в нашому краю. Поголоски, що Сталін перебуває в Америці, поширилися на побережжу Тихого океану до дої міри, що пресовий секретар 'Білого Дому Ебен Айрес вважав за відповідне заперечити всяку підставу до таких вістей. Він теж сказав, що нема підстави до вістей про прибуття ґенераліссіма Чіянґ-Кай-шека на нараду з президентом Труманом у Вашинґтоні.

У комісії палати репрезентантів подали свої помічення конґресмени, які були членами конґресового комітету Колмера, що їздив до Советів, про погляди маршала Сталіна на міжнародну економічну політику. Сталін мав заявити, що російський нарід є проти ізоляції. Конґресмени дискутували з ним спосіб сплати позички, якої домагається Росія від Америки у висоті 6 біліонів долярів. При цій нагоді вони порушили справу таємничости, якою окружує себе Росія. На це мав Сталін сказати, що війна вимагала цілковитого відокремлення, а тепер Росія оголосить плян пятилітки, як лише ці пляни будуть готові.

РОЗМОВИ МІЖ ПРЕЗИДЕНТОМ І БРИТІЙСЬКИМ ПРЕМІЄРОМ ПІЧНУТЬСЯ В НЕДІЛЮ

В суботу 10. листопаду приїде до Вашинґтону на розмову з президентом Труманом премієр Англії і премієр Канади В. І. Мекензі Кінґ. Розмова має обертатися довкола атомової бомби. Після відвідин могили Незнаного Вояка на цвинтарі Арлінґтон всі три державники, а з ними і секретар Бирнс і начальник ґенерального булави ґен. Джордж Маршал і британський амбасадор Галифакс поїдуть на проїздку по ріці Потомак президентським яхтом і тоді обговорять намічені справи.

Не було Сталіна перший раз на великій параді в Москві в память Жовтневої Революції

Велика військова парада, яку влаштовує советський уряд кожного року в Москві на Червоній Площі перед гробом Леніна в память вибуху і перемоги Жовтневої Революції, викликала цього року велику сензацію тим, що на ній перший раз бракувало Йосифа Сталіна. Кореспонденти пишуть, що в Советах так усе злучене з „вождом" як центральною фіґурою, себто з Йосифом Сталіном, що коли його демонструюча товпа не бачила, то це викликало розчарування, здивовання і багато толків. Першою фіґурою був тепер Вячеслав Молотов, що перший вийшов на плятформу, а за ним почот. Та привіт маси, як пишуть, був короткий і не такий грімкий, як бувало. Теж не було на плятформі Михайла Калініна, президента. Та проте парада відбулась згідно з програмою і виявляла советську военну силу, що її збудовано для певних цілей. Тяжко означити, скільки було учасників. Кореспонденти кажуть, що можна сказати міліон, а то й два міліони.

СТАЛІН ГОТОВ ЗАЛИШИТИСЬ ТІЛЬКИ СЕКРЕТАРЕМ ПАРТІЇ

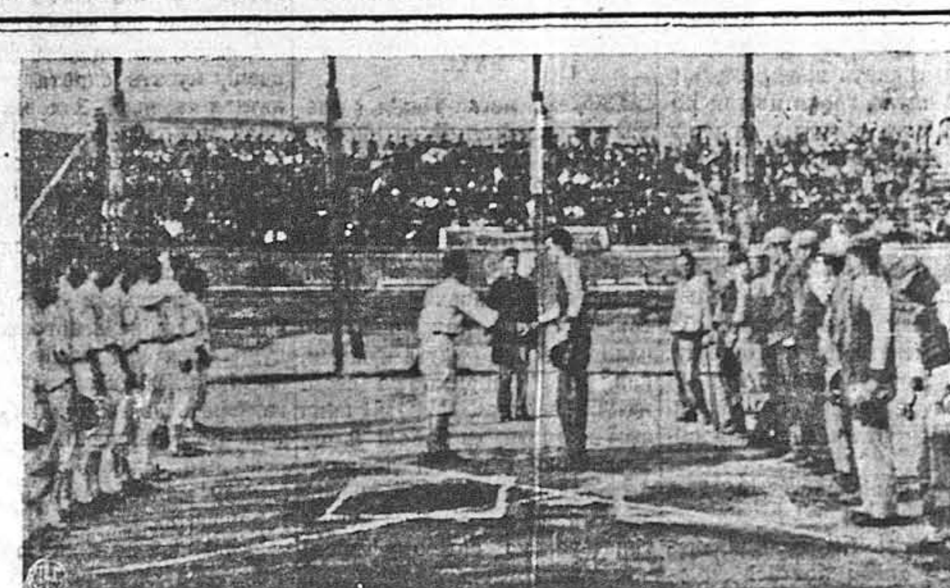
У Лондоні спекулюють на тому, що хоч заповідано в Москві, що Сталін буде на параді й виголосить промову, то проте його не було. Що це може означати? Отже кажуть, що Сталін далі десь над Чорним морем на відпочинку, та що він цілком певно добре себе почуває. Але хоче позбутись многих обовязків, які перебрав на себе в часі війни. Його передвоєнну ролю, як кажуть, займе тепер Вячеслав Молотов, а Сталін остане ґенеральним секретарем Комуністичної Партії, себто надалі найвпливовішою людиною в Советах. Теж кажуть, що ті паради в Москві довго тривають і відбуваються в холодній часі, тому лікарі могли намовити Сталіна, щоби не брав у них участи. ОтжеМолотов має бути тепер першою людиною по Сталіні, а президент Калінін є на третьому місці. Таке виявлено в Москві навіть з формального боку.

АМЕРИКАНСЬКА ПРОПОЗИЦІЯ В СПРАВІ ДАРДАНЕЛІВ

Джеймс Ф. Бирнс, секретар стейту, виявив американські пропозиції в справі зміни договору в Монтре щодо Дарданельських проток. Ті пропозиції представлено Туреччині. Згідно з ними, держави, що граничать з Чорним морем — Совети, Туреччина, Болгарія, Румунія — будуть могти вживати проток для переїзду военних кораблів у всі часи і без нічиїх перешкод. Інші держави, включно з Британією, мусілиб дістати на це згоду зборку держав, сусідуючих з Чорним морем. Тут іде, очевидно, про Совети, що малиб тепер повну свободу руху. Далі Дарданелі мали би бути вільні для усіх торговельних кораблів усіх держав.

ІТАЛІЯ ХОЧЕ ДІСТАТИ НАЗАД ЕТІОПІЮ ТА ТРИПОЛІТАНІЮ

Про таке повідомлено американський уряд з тим, що Італія готова відступити Франції деяку полосу під Альпами, а Греції деякі острови на Егейським морі.



БЕЙЗБОЛ ЗНОВ У КОРЕЇ.—До різних заборон, які ціхували японську окупацію Кореї, належала і заборона грати в бейзбол. Тепер, очевидно, це належить уже до минулого. На образку дві бейзболові аматорські дружини: одна з американських вояків, друга з корейців. У змаганню виграли корейці.

ЧОРЧИЛ І БЕВИН ПОПИРАЮТЬ АМЕРИКУ ЩОДО АТОМОВОЇ БОМБИ

Британський парлямент обговорював різні міжнародні справи, а між ними і справу з тайною атомової бомби. За цю тайну посипались на Америку важкі закиди збоку Советів. Чорчил, забираючи голос у цій справі, спершу вихвалив Совети, а зокрема „великого провідника" Сталіна, а потім ще підкреслив, що не треба нічого робити, що могло би викликати антагонізм збоку Советів. Та не зважаючи на те заначив, що західні Аліянти, себто Англія та Злучені Держави, виявили Советам в часі війни різні военні секрети щодо зброєння, але Совети не поінформували їх ні про один свій секрет. Через те він таки за те, щоб покищо Злучені Держави далі задержали тайну атомової бомби при собі як таке, що їм „свято довірено", поки Організація Обєднаних Держав не ввійде в життя і буде в такому поможенню, що буде можна їй довірити цю тайну. В подібний спосіб говорив теж і Ернст Бевин, британський міністер справ заграничних, вживаючи дещо делікатніших виразів, щоб не ставити колод премієрови Атлі, що їде до Вашинґтону переговорювати в цій справі.

ХВАЛЯТЬ 12 ТОЧОК ТРУМАНА.

Недавна промова президента Трумана з його 12 точками як американськими принципами в справі світового замирення стрінулась в британській парляменті з загальним одобренням. Чорчил і Бевин навіть зазначили, що хоч там нема нічого нового, чого не булоб в Атлянтійським Чартері і в тому, що було обговорене й ухвалене в Сан Франсиско, то признали, що якщоб таке було ясно й рішучо сказано в 1914 році, а навіть і в 1939, то не булоб ні першої світової війни, ні другої.

ЗА ЗАХІДНИЙ БЛЬОК.

Велика Британія хоче далі бути сильною і спосібною себе оборонити без ніякої посторонньої помочі, заявив Бевин, британський міністер заграничних справ. Що я роблю злого, коли будую Західний Бльок? — питав він в парляменті, маючи на думці критику цього бльоку у Советах, а в першу чергу збоку Вячеслава Молотова, советського комісара справ заграничних. Бевин підкреслив, що Англія має таке саме право „мати добрих сусідів, як хтонебудь другий". Те останнє відноситься до Советів та їхнього Східного Бльоку.

НАЙНЕБЕСПЕЧНІША ПРОМОВА!

Такою назвав комуністичний британський посол, Вилієм Ґалачер, промову Винстона Чорчила в парляменті, кажучи, що в ній була „надія на виповідження війни проґресивним течіям в Европі та цілому світі".

ПРОТИЖИДІВСЬКІ РОЗРУХИ В ТРИПОЛІТАНІЇ.

Арабські протижидівські демонстрації, а то й погроми, поширились з Єгипту на інші території, а між ними навіть на Триполітанію, що була до війни італійською кольонією. В погромі, що стався цеї середи в Триполісі, столиці кольонії, було повно грабунків, підпалів та жертв у людях. Згинуло 74 жидів, а 183 осіб є ранених. З арабів згинув один, а ранених є 36. Замітне, що в Триполітанії ніколи не було ніякого антисемітизму, а жиди там жили вже 2,000 років тому. Усіх жидів нараховують там на 23,000 осіб, а арабів є до 750,000, італійців до 20,000. Сіонізм тут теж не мав великого значення, а був защіплений дещо доперва в часі війни британськими вояками жидівського походження. Коли в Єгипті жертвою погромів падали теж інші національні ґрупи, то тут погром обмежився тільки до жидів.

ПОЛЬСЬКА АРМІЯ.

Варшавський уряд заявив через свого військового речника, ґенерала Ролю-Жимерского, що Польща матиме в мирних часах армію з 350,000 вояків.

ЗАБАВА В БЕРЛІНІ.

Зготовив її маршал Ґеорґій Жуков в палаті Гогенцолернів знагоди 28. річниці Жовтневої Революції й приходу большевиків до влади в Росії. Запрошено до 1,000 осіб та усіх витав особисто. Підчас бенкету вніс ґен. Двайт Айзенгавер, що прибув з Франкфурту над Меном, тост на „приязнь Аліянтів". Забава була там, де президент Труман, ґенераліссімус Сталін та британський премієр Атлі підписали Потсдамську Деклярацію.

ІЛИ З ГОЛОДУ ТРАВУ ТА ЛИСТЯ.

Таке розповідала про інтернованих Елвеса Стюарт на розправі проти японського генерала Томоюкі Ямашіта, обвинуваченопо в участи у воєнних злочинах. Це було в таборі інтернованих в Санто Томас. Мисс Стюарт вчить у школах домашньої господарки. Як одна з інтернованих японцями, заявила, що важила 144 фунти, а по інтернованню 82.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА Поодинокє число три цента.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

БІЛЬШЕ ГОЛОВОЮ А МЕНШЕ НЕРВАМИ

Якби навіть в нашому життю було все, так сказатиб, в повному порядку, то проте мусіли би бути і в нас познаки цього, що ми належимо до покоління, що перейшло як не дві світові війни, то принаймні одну. А того роду переживання мусять залишати глибокі сліди в родинному і товариському життю, а теж в громадському, політичному, а навіть у такому, що має наскрізь гуманітарний характер, а навіть і релігійно-церковний. Це такі речі, що повинні бути відомі принаймні людям, що займають якісь менше чи більше відповідальні становища на місцях, чи в центрі, чи мають у своїх руках пресу, чи виступають на прилюдних зібраннях і обговорюють різні суспільні чи які інші проблєми. Треба це знати просто тому, що не знаючи цього, чи не бажаючи ось таке явище пізнати, можна стати руїнником, і то тоді, коли може навіть і щиро хочеться будувати чи принаймні направляти.

Суспільність, що пережила дві війни, не може по них сказати, що зачала нормальне життя. Тому саме ми свідками, що напруження тепер не менше, як було в часі війни. Бо і нерви слабші. А крім цього ми зачинаємо братись до наставлювання „нового ладу", себто такої великої справи, де не обійдеться і без великих конфліктів.

Це так з загального боку. А щож доперва казати про справу, що представляється просто трагічно, а яка нас, американських українців, так глибоко дотикає? Що сказати про долю українського народу, про судьбу України? Про судьбу того рідного села, з якого ми вийшли, а з якого „рідна влада" забрала многих з нашої найближчої рідні на Сибір, чи просто закатувала? Що казати, коли зважиться, що тепер, коли надягаємо теплі одіння, бо зима надходить, а там на рідній землі міліони, а на скитальщині сотні тисяч нагі й не взуті й непевні за саме життя, хоч яке воно нужденне!

Усе те ми відчуваємо. Ми всі! Не всі однаково, але відчуваємо. І то відчуваємо, назагал, в доброму розумінню. Значить, що хочемо дійсно помогти. Багато з нас роздумує над тими справами. Читає, наслухує. Листи дістає, з цього чи другого боку. А вислід: з цього всього голова ходором ходить! Не могучи лиху зарадити, даємо нервам волю. Замісць дісно самим помагати ратувати, зачинаємо іншим дорікати, що не зробили того чи другого, що вибрали невідповідних людей, що не зложили тої чи другої жертви, що її не післали в те чи друге місце. Та найгірше, коли такі закиди зачинають виявлятись у такому виді: А де ділись гроші? Хто їх дістає? І так далі, і так далі. Подібне можна би сказати і про політичну акцію, про те, хто й як її веде.

Не добиваймо ось так самі своїх слабих сил, бо їх ще буде дуже треба на довгий ратунок українського народу в Европі від загибелі! Уважаймо на те, що пишемо й говоримо! Не кидаймо легкодушних закидів тому, що тут чи там щось не іде так, як нам видається, повинно би іти. Бо часто не іде через непереможні наразі перешкоди.

Позичка перемоги для затримання добробуту

Ми саме в розгарі кампанії за Позичку Перемоги. У минулому позички йшли на втримання нашої армії на фронтах та на підтримання боєвої сили наших союзників. Теперішня позичка не є военною позичкою, але стоїть у звязку з минулою війною і тому називається Викторі Ловн, отже Позичка Перемоги.

Ця позичка в засаді є на те, щоб помогти краєви перевести реконверзію після війни. Коли реконверзія буде переведена і край прийде до рівноваги, тоді буде запевнений добробут населення.

Добробут краю не приходить із грошевого багатства, бо і найбільше багатство вичерпається, ба навіть не буде ужиточне, коли за гроші не можна буде дістати того, що людина потребує до життя. Отже виходить, що треба продукувати такі предмети, які забезпечують життя і заспокоюють потреби людини. Коли хто має нагромаджений маєток, то цей маєток буде мати вартість і надальше, як буде йти продукція. Очевидно, що для продукції треба працювати, а для праці треба створити варстати праці. Так одно вяжеться з другим.

Хто має створити варстати праці? Це залежить від цього, хто досі їх творив. Як є підприємці приватні, то вони займаються творенням, перебудовою і розбудовою варстатів праці. Часом приватні підприємці творять спілки, корпорації, кооперативи, тоді такі орґанізації розбудовують варстати праці. А деякі варстати праці творить самий уряд. На всякий випадок уряд управильнює грошевий оборот і має обовязок помогти чи то дорогою позичок, чи навіть різними субсидіями, творенню нових ділянок праці. Тому уряд мусить мати на це фонди. Фонди дістає уряд з податків та оплат. Тому, що видатки на війну були велитенські, теперішні податки ще не можуть вистарчити і на покриття біжучих видатків і на уділювання позичок підприємцям на реконверзію. Отже тому уряд відзивається до своїх громадян, щоб вони від себе позичили йому грошей, а він уже роздасть кому треба дорогою позички. Так треба розуміти, що Позичка Перемоги потрібна для затримання добробуту.

Вона потрібна ще й тому, щоб втримати вартість дотеперішних бондів і грошей. Хто має нагромаджені гроші, такий у власному інтересі повинен їх позичити державі. Як би так усі громадяни поховали зароблені гроші у себе, не можнаб рушити змісця продукції і гроші втратилиб всяку вартість. Це вже розуміє навіть молодий школяр і на це не треба витрачувати часу, щоб вияснювати.

Очевидно, що частина з Позички Перемоги мусить іти на закупно харчів, убрання і життєвих матеріялів для тих, що потерпіли від війни в Европі і в інших частинах світу. Там не можна ще настільки наладнати господарство, щоб воно вижививло всіх мешканців. Там поруйновані господарства, нема навіть з чим стати до праці. Отже господарська поміч може прийти лише з таких країв, які не зазнали руїни. Таким краєм є передовсім наша Америка.

Коли взяти під увагу, що Позичка Перемоги не є безплатною, але приносить добрий процент, то це, кажучи по бизнесовому, є ще й бизнес для кожного, хто має покладні гроші. Людина не лише, що абеспечує свій запрацьований гріш, але ще й заробляє, коли дає позичку А. як вже наша велика Америка не всилі забеспечити дорібку громадянина, то сміло можна сказати, що нема на світі ніякої іншої держави, ні установи, яка моглаб це зробити.

Все, повище сказане, це лише пригадка для розумних громадян. Вони повинні це все не тільки самі знати, але ще й розказати своїм неосвідомленим сусідам і знайомим і в такий спосіб Позичка Перемоги стане загальною. Тут лише пригадуємо, що хто дає урядови позичку, дістає як посвідку і ґарантію забеспеки Бонди Позички Перемоги. Отже в практиці вийде на таке, що хто дає урядови позичку, такий купує бонди. Тому купуймо всі Бонди Перемоги!

Микола Чубатий.

Заокеанські українці та модерна українська культура

II.

Старовіри на американській землі.

Мовознавчих студій я ніколи не робив в часі моїх університетських студій, тому не вважаючи себе за фахівця в справі української мови не відважився б я забирати авторитетно голос, в справі української мови. Пишу так, як я сам вивчився модерної української літературної мови. А колиб мене хто спитав, чому то так має бути, а не інакше, то я відповів би: питайте фахівців, мовознавців, що на цій справі краще розуміються. Так приблизно відповісти мусить кожна тямуща людина, бо мовознавство це основна студія. Мову та правопис треба вивчити та триматися так, як закону.

Відмінний підхід стрінув я на американськім суходолі. Тут є багато людей, що на всім розуміються, від всього є фахівцями та незвичайно вразливі на це, коли хто квестіонує їх авторитетність в одній чи другій справі, якої вони наділі ніколи не студіювали.

Мабуть в якімсь виданню У. Н. Союзу читав я спомини про пок. д-ра В. Сіменовича, одного із піонірів українського орґанізаційного руху в Америці. Він десятки літ тому, прибувши до Америки з ґімназійними студіями, мусів бути й дяком, і режісером, і правником, а в вільних хвилинах також і лікарем. Аж пізніше доповнив свої лікарські студії. Такі відносини могли бути в піонірських часах серед українців в часах примітивізму. Ми тих піонірів подивляємо та шануємо, одначе таке вже неможливе нині, бо такий піонірський підхід сперед 50 літ сильно обнижує культурний рівень американських українців та через це американські українці не всилі йти з духом модерної культури свого народу, яка за той час зробила великанські поступи.

Брак знання української новочасної культури є причиною, що много навіть інтеліґентів легковажить все, що українське. Згадати йому про одну чи другу річ, про одно чи друге відкриття українського наукового чи мистецького світа, так він здивовано подивиться на вас та й не хоче дуже в це вірити.

Всесторонний розвій української новочасної культури.

Витворення уніфікованої української літературної мови це тільки один із осягів на полі розвою української новочасної культури, це поважний осяг, хоч не одинокий. Рівночасно з мовою розвинулися досліди над українською літературою. Про самого Шевченка списані вже сотки томів. Оснований на Радянській Україні в часах українізації інститут шевченкознавства відкрив не тільки нові твори поетичні та малярські поета, але також сотні нових незнаних фактів з його життя. Таке саме можна сказати про інших мистців пера.

Та рівночасно розвинулося в новім модернім напрямі українське музичне мистецтво. Так як Котляревський та Вовчок це вже нині не останнє слово в справі української мови та літератури, так само Лисенко нині вже не є останнім словом в справі української музики. Поза народною музикою повстала вже поважна музична творчість індивідуальних музик.

Хто у передвоєнній Галичині чував про окрему науку українського малярства, чи української ґрафіки, чи українського ґраверства? Хто коли інтересувався такою справою як українським „екслібрісом", себто гарними та змістовими рисунками наліпок на окладинках книжок одного чи другого книголюба?

Хто перед війною чував про таку науку, як історія українського права як про систематичну науку від старих княжих часів по часи нової української держави?

Поза історією, примітивним підходом до історії літератури збиранням словесної народньої творчости, було дещо поверховного мовознавства. Поза тим було небагато ще, що дала Галичина для української культури. Тепер стали до культурних змагань Велика Україна в часі свобідного розвою української культури за час періоду українізації, Західна Україна та поважні культурні сили на еміґрації.

Кілько то нових річей відкрив тільки один Ілько Борщак по французьких та анґлійських архівах про Україну, кілько то нових думок про передісторичне минуле України дали українські археольоґи.

Представити всего того в ґазетній статті майже неможливо. Скажу тільки одно, що все, що було зроблене на полі дослідів української культури перед 1917 р. за сто літ не може рівнатися з тими осягами, що їх зробив український нарід на полі рідної культури за останних 25 літ. Це є факти, з якими слід нам рахуватися, бо скорше, ніж ми з ними, став рахуватися противник. Він затривожений тим великанським поступом підняв протиофензиву проти дальшого розвою культурного українського народу в напрямі незалежнім і від Московщини і від Польщі. Пішла проти-атака на українську літературну мову. Пішов наказ з Москви підірвати її самостійність засміченням сотками російських слів та обовязковим впровадженням міжнародних слів походячих з латини чи греки в такій формі, як вони є уживані в російській мові.

Пішла атака на українську музику, на українське малярство, на українську науку — історію, економію, соціольоґію, педаґоґіку. У кожній ділянці мала російська культура відбити своє пятно на українській, щоби українська культура перестала бути самостійною, але радше причіпкою до культури російського народу. Де це неможливе було зробити, там український зміст був свідомо побаламучений російськими стремліннями. От так для прикладу: Шевченко ніби то був за спільну соціялістичну державу з росіянами, а не за самостійну Україну. Франко то тільки соціяліст та провідник робітників тай більше нічого, а не автор Мойсея та ідеольоґ новочасного українського покоління.

Під впливи російської політики супроти України будуть тепер віддані всі шари українського громадянства з ціллю скапарити душу українського народу, накинути йому свій московський культурний світогляд.

Як довго то потриває Господь відає, одначе на заокеанських українцях спочиває святий обовязок — зберегти ці бісери української національної душі, пізнавати їх та дбати про їх утримання до того часу, коли український нарід стане справді власним господарем на рідній землі та сам забеспечить здобутки свого духа, сам візьме під свою опіку українську науку, українське мистецтво: українську духовість цілою та ненарушеною.

Сотки визначних культурних робітників, викинених тепер з рідних земель, мусять найти за океаном варстат своєї праці — дальше фахово розбудовувати українську національну культуру без натиску Москви.

(Кінець).

Російський Інститут в Колюмбійському Університеті

При Колюмбійському університеті в Ню Йорку має бути відкритий в наступному році Російський Інститут, як одна секція Школи Міжнародніх Справ. Про цей інститут була мова на Форумі, уладженім ґазетою Ню Йорк Гералд Трибюн при кінци жовтня ц. р. і тоді виголосив реферат про нього д-р Джероїд Т. Робинсон, голова Советського Відділу для Дослідів і Аналізи при бюрі Стратеґічних Услуг у Вашинґтоні. Це Бюро є тепер злучене із департаментом стейту, а самий д-р Робінсон стає директором цього Російського Інституту при університеті Колюмбія.

Про нього звісне, що він після скінчення студій в університеті Колюмбія поїхав до Росії на студії аґрарної революції 2 роки перед большевицьким переворотом. До Злучених Держав вернувся в 1927 р., тут написав книжку „Сільська Росія під Старим Режімом", а в р. 1937 поїхав туди знову. Після повороту став професором історії в Колюмбійськім університеті.

Крім д-ра Робінсона є й інші знавці російських відносин, які відбули подорож по Европі, а це: проф. Филип Мослі, що брав участь в американській делеґації на конференцію в Москві й у Берліні; проф. Джан Н. Газард, свого часу спеціяльний асистент Генрія Волеса, коли він відбував свою подорож до Росії й Китаю в 1944 р.; проф. Ернест Дж. Сімонс, який відбув 4 подорожі до Росії для літературних дослідів. Сімонс є директором літніх курсів при університеті Корнел, де викладає на тему: „Теперішня російська цивілізація". Ці курси уладжено перший раз для американських вояків в 1943 р., і хоч Сімонсови закидали комуністичний напрям, йому дали ще раз нагоду перевести подібні курси в 1944 р. З ним є теж Аврам Берґсон.

На втримання Російського Інституту дарував $250,000 Джан Ракефелер. Він буде приміщений в окремім будинку університету і буде користуватися не лише університетською бібліотекою, але теж і багатим словянським відділом

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

108) ——

Шкода дітей, та признаюся щиро, мені полекшало. Я стала вільна, мене не вязало вже з родиною мачухи ніяке спорідненння... Колиб діти були живі, не знаю, чи зважиласяб я їх полишити. Батькова кров!

Я вибралася на світанку, ще всі спали. Взяла з собою те тільки, до чого руки хворої танцюристки не доторкалися. На своїй стації сідати до поїзду не хотіла. Думала дістатися до А... на північну вітку і звідти їхати. Хотіла виїхати так, щоб ніхто не знав, де я поділася.

Фармерськими дорогами за день приблукала на цей шлях. Звечоріло, думала десь переночувати. А тут кругом засніжена пустеля, виють вовки. Пітнялася ще й заметіль. Я вибилася з сил, хотілося спати. Сама не знаю чому, хотілося мені достатися до ліса. Напів знепритомніла, упала на сніг збоку дороги. Зробилося тепло, хотіла роздягнутися. Може останніми проблисками свідомости відчула, що це вже смерть, я замерзаю! Кричала рятунку. І прийшла до себе вже у цій хатині... — закінчила дівчина сумне оповідання.

— Боже мій, які поневірки довелося тобі переживати. Мимоволі у тому завинив і я. Колиб я не вмішався у твоє життя, ти знайшлаб собі відповідну людину до пари, не переживалаб того, що пережити довелося — з щирим жалем говорив Безхатний. І швидко поправився: — Тепер ми знов у купі, — казав бадьоро. — Колиж ми одружимося, Зірко? Пригадуєш, ти казала заждати кілька місяців, а проминуло трохи не три роки! Я маю півсотки долярів, проживемо до весни, не бідуватимемо. А там доля і Бог щось пішлють. Дамо собі раду! Люди ось на державній допомозі живуть та й то женяться...

— Рішай самий, любий. Ти вирвав мене з пазурів смерти. Життя моє належить тобі. Я погоджуся на все, що ти вирішиш — Надія відповіла потиху.

— Ми повінчаємося не далі через тиждень!

— Добре! Так мені від тепер вже треба братися за обовязки господині' — з усміхом на блідому обличчі пробувала жартувати Надія. Тільки жарт їй не вдався, уста усміхалися, а темно-блакитні очи зайшли слізми.

— Ти плачеш, любчику! — заклопотався Безхатний. — Чого?

— Не зважай. Це я з утіхи.

XXXI.

Справді, могла Надія і плакати і сміятися. Доля сироти, хоч би й дорослої, зовсім незавидна. Жити між людьми і скрізь чутися одиноким, гейби пустельником. Нема з ким поділитися ні хвилями втіхи, радости, ні розрадитися у часах нужди й поневірки. Бо чужі люди все будуть чужими, хай би й добрими по своїй натурі вдалися. Мають вони свої клопоти, свої болі й недомагання. І не всі добрими й чутливими бувають. Трапляють такі, що з чужої нужди тішаться, на кожному кроці показують свою злорадність. Вдаючи часом добрих, чутливих, все готові залізти людині в душу з своїми брудними ходаками, споганити й оплювати її, вивернути і притоптати. А ще коли людина складом своїх думок, повсякденним життям від них різниться. Люди не вибачають нікому відрізнення від самих себе.

І, коли він чи вона твердої вдачі, мусить сирота уподоблятися черепасі. Заховати свої болі десь далеко, в найглибшу закутину своєї істоти, затягнути себе маскою зовнішного спокою і холодної чемности. Сміятись — коли хочеться плакати, чемно вислухувати людських теревенів і вдавати зацікавленого, коли в душі вона над тими людьми насміхається, вдавати веселого, навіть два три дні голодуючи. Бо гідні люди, а сироти особливо, знають ціну людському милосердю і ним погорджують...

Незавидна доля сироти-мужчини. Ще гірша доля сироти жіночого полу. За неї ніхто не впімнеться, ніхто не обстане. Та й всяких намагань спідлити її, збезчестити аж надто багато. І тільки небуденні характери, що високо цінять свою гідність перед всіми тими намагами встоюють.

Найближчої суботи в невеликій церковці серед піль двоє сиріт поєдналося. Крім священика, фармера, що правив за дяка, старшого брата і обох молодят — нікого в церкві не було. По вінчанні пішо пройшли десяток миль до своєї-несвоєї хатини. Ні поздоровлень, ні дарунків, ні бенкетів. Прийшли потомлені, випили за свою щасливу майбутність по чарці вина і молода заходилася ґотувати обід.

Наступні тижні проминали чарівним сном. Частенько сідали в купці, наче брат з сестрою. І раду радили, що діятимуть вони на весні.

(Дальше буде).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

МІСТО НЮ ЙОРК.

Український „Victory Bond Rally".

Упродовж довгих років війни американські українці помагали до виграння війни, купуючи воєнні бонди при кожній нагоді. На окремих вічах чи при праці, хотіли ми приспішити кінець людських терпінь і проливання крови. Коли покінчилась війна, дехто з нас думав, що з тим покінчилась кампанія за бонди. Тимчасом ми маємо і повинні дальше купувати бонди. Але вже не воєнні, а Бонди Перемоги. Коли вчасі війни хтось міг сумніватися, чи гроші, які вкладає він в воєнні бонди будуть йому звернені, то тепер, коли наша держава вийшла переможно з війни, ми певно знаємо, що наші гроші будуть нам не лиш звернені, але звернені з відсотками.

Тому ми повинні як найчисленніше купувати Бонди Перемоги, радіючи, що дожили ми того щасливого дня. Старанням Обєднаного Комітету м. Ню Йорку відбудеться **вечер продажі Бондів Перемоги** (Victory Bond Rally) в суботу, дня 10. листопаду 1945 на „Таймс Сквер" межи 42-45 вул. від години 5. вечером до 7-мої. В тім часі відбудеться українська програма. Будуть співати хори, будуть танці, сольоспіви і бесіди. — Бульоб бажаним, щоб американські українці двигом явились на це „Вікторі Бонд Ралі" і тим дали доказ як радіємо ми з перемоги Америки. Памятаймо, що людину, організацію чи громаду міриться не на підставі її слів, але на підставі її діл. Тому не словами кажім, що ми добрі горожани нашої батьківщини Америки, але даймо на це доказ ділами, значить, купуймо бонди перемоги!

За Обєднаний Комітет
Українських Товариств
Марія Демидчук, секр.

—o—

ГЕМТРЕМК, МИШ.

Збірка й резолюції з ювилею Союзу Українок Америки.

В неділю 21. жовтня відбулася в нас 20-літний ювилей Союзу Українок Америки. Програму виконав Хор ім. Івана Котляревського під управою Д. Атаманця із сольоспівами панни Т. Шандак, яка співала теж дует з В. Мозолою. Промови виголосили: о. С. Тиханський, Катерина Хомяк і святочна промовниця, запрошена з Ню Йорку, а це Клявдія Олесницька, редакторка „Нашого Життя". Старанням І. Козаченко уладжено виставу Української Хати, а старанням Юлії Шустакевич виставу Української Ноші. Ціле свято випало дуже успішно і на ньому переведено збірку для українських жертв війни в сумі $155.35. Ці гроші вислано до головного допомогового комітету в Філядельфії. Чистий дохід призначено на Українську Вищу Школу в Стемфорді і на ювилейний фонд С. У. А. для студіюючої молоді.

Юлія Шустакевич піддала до ухвалення резолюції, які принято одноголосно і вислано до президента та до секретаря стейту, а також і до стейтових сенаторів з нашого стейту. В українськім перекладі резолюція звучить:

Ми американські жінки українського роду, членки Союзу Українок Америки, зібрані на святі двадцять літнього ювилею нашої організації в днях 20 і 21 жовтня 1945 року в Дітройт, Мішиган, висказуємо свою льояльність і пошану нашій дорогій республиці Злученим Державам Америки і її демократичній системі, серед якої ми мали спромогу розвивати свобідно нашу організацію.

Як горожанки свобідної демократичної Америки, ми рівночасно дорожимо своїм матірним краєм Україною і бажалиб видіти, щоби наші сестри і брати, український нарід на Україні, міг тішитися такою свободою і людськими правами, якими ми зазнаємо в нашій американській демократичній системі.

Ми стверджуємо факт, що український нарід на Україні в теперішній тоталітарній і автократичній комуністичній системі, яка панує в Совєтській Росії, не має людських прав ні свободи.

Україна, яка зістала силою оружжа прилучена до так званого „Союзу Совєтських Соціялістичних Республик", не має прав суверенної держави не то, що в розумінню Демократії, але навіть в розумінню конституції федеративної системи Совєтського Союзу, а є фактично тільки кольонією великої Російської Автократичної Імперії.

Констатуємо теж факт, що комуністична Москва вже перед війною, а тепер ще більше переводить систему денаціоналізації України в цей спосіб, що насильно виселює українців з України в інші сторони Совєтського Союзу, а головно на Сибір, а Україну заселює чужинецькими народами, подібно як це робила націстична Німеччина в часі недавної окупації України, щоби цим способом затерти український національний характер України та в будучности зліквідувати Україну, як осібну, відрубну Націю.

Наші хоробрі американські армії, серед яких були наші сини і дочки, боролися в цій війні проти подібної, як комуністична, тоталітарної диктатури націзму і фашизму за принцип демократії і свободи, щоби принести волю, мир і справедливість всім народам світу.

Україна найбільше з усіх націй потерпіла від знищення цеї війни, а український нарід поклав жертвою міліони в убитих і ранених в борбі проти націстичної Німеччини.

Тому апелюємо до нашого американського уряду, щоби наш уряд став в обороні прав свободи і повної суверенности Української Нації.

Рівночасно ми апелюємо, щоби наш уряд не допустив до насильної репатріяції Совітами українських воєнних біженців, яких сотки тисячів зараз находяться в американськім, британськім і французькім окупаційних теренах на території Німеччини і Австрії. Ми апелюємо, щоби наш уряд вжив усякого можливого дипломатичного спротиву, щоби захистити українських воєнних і політичних біженців, які, маючи вроджені демократичні засади, не бажають вертати під комуністичну тоталітарну систему, навіть до свого рідного краю, та щоб поставався признати їм право азилю.

Філія Союз Українок Америки, Дітройт, Міш.
Відділи: 5, 16, 23, 26, 31, 37.

—o—

ВИЛКС БЕРІ, ПА.

Прибувають нові члени до У. Н. Союзу.

В останнім тижні вересня прибув до нас п. Антін Маланчук в цілі органіувзання нових членів до У. Н. Союзу. Не зважаючи на несприятливі обставини, в часі одного тижня п. Маланчук приєднав двацять нових членів до місцевих відділів У. Н. Союзу, а в наступнім тижні придбав ще раз тільки в сусідній місточку Нантикок.

Молодіж в Вилкс Бері теж використала приявність п. Маланчука, бо на організаційних зборах відновлено спортовий кружок. Отже зорганізовано Союзовий бовлінґ клюб, що складається з трьох дружин дівочих і одної мужеської. Сходини клюбу відбуваються кожної неділі в годині 2-гій пополудни в Eagles Hall.

Треба згадати, що урядники місцевих відділів приняли п. Маланчука без удушевлення, бо більшість з них не явилися на організаційні збори. Що вони бажали доказати своєю відсутністю, тяжко відгадати. Одного вони доказали, а це, що вони не повинні буди урядниками.

Від урядників, що співпрацювали з п. Маланчуком в Вилкс Бері і Нантикок, йдуть желання кращих успіхів з його виїздом в чергові околиці. Нехай кожний відділ використає присутність п. Маланчука, бо це є нагода побільшити свої ряди новими членами У. Н. Союзу.

Г. Герман.

—o—

ДІТРОЙТ, МІШ.

З забави на потерпівших від війни.

Громадяни Дмитро і Марія Бох обходили 7 жовтня річницю свого вінчання і запросили на обід родину і приятелів. Забаві проводив гр. Н. Машталір, який побажав ювилятам щастя і многих літ, а по обіді покликав до слова Андрія Патру. Цей промовив до зібраних пару теплих слів та попросив гостей зложити жертву на українські жертви війни. Зібрано $12 і вислано до комітету в Філядельфії.

Зложили: родина Дмитро і Марія Бох $3, а по $1: А. Патра, Н. Машталір, Г. Солодкий, П. Войтович, С. Зола, В. Накальський, Д. Дирбавка, пані Т. Войтович і А. Амброзіо. Щира подяка жертводавцям.

А. І. Патра.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

в Прилюдній Бібліотеці міста Ню Йорку.

Побіч Російського Інституту буде ще вітворених дальших 5 подібних. Вони мають на цілі поширити серед американської студіюючої молоди знання про життя і думки у головних частях світу, а Російський Інститут, як заповідає д-р Робінсон, має „спробувати зрозуміти Росію". Для осягнення цеї цілі інститут буде запрвляти експертів у пізнанню російської форми правління, господарства, журналістики і академічних студій; підтримувати інтензивну працю для дослідів Росії; поширювати знання про Росію при помочи наукових курсів і публікацій.

Робінсон заповідає, що дотеперішній департамент для Східно-Европейських мов, який існує при університеті Колюмбія, не буде знесений ані не буде злучений з Російським Інститутом. Робінсон повідомляє теж, що кожний серіозний студент буде спеціялізуватися в якійсь ділянці російського життя, як напр. в економії, в праві і т. п. По другім році студій студенти будуть дискутувати різні проблеми російського життя в окремих семинарах. У виповненню цеї програми проф. Робінсон надіється помочи від російських професорів, які будуть відвідувати Америку або від американців, які будуть відвідувати Росію.

ПОШУКУЄМО 333 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої цілию є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

167) Українська Православна Парохія, Стейплетон, Стейтен Айленд, Н. Й.	$ 100.00
Попередно проголошено	16,650.00
Разом	$16,750.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA
P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

ЩО ПИШУТЬ?

ПОВОРОТ — РІВНОЗВУЧНИЙ З СМЕРТЮ.

(Лист українського священика з Европи, писаний до сестри американського вояка).

Вибачте мені, що не знаючи Вас особисто, пишу до Вас. Мушу наперед представитися. Я греко-католицький священик по званню. Внаслідок воєнних подій я опинився на чужині, щоб ратувати своє життя і свій стан перед большевиками. На підставі даних, які ми тут маємо, большевицький режим страшним терором винищує українське населення Галичини. Всіх епископів і священиків повиарештовували, а також арештують світських. Людей від 14 до 60 року життя одних забрали до війська, інших до тюрми, а ще інших на Сибір. Села майже опорожнені з людей. Поворот на рідну землю неможливий, бо це рівнозвучне із смертю. На терені Німеччини, де ми перебуваємо, населення страшно ворожо ставиться до нас і хочуть за всяку ціну нас позбутися, хоч би навіть і передати нас большевицькій владі. Щож нам, нещасним, діяти?

Голод і холод змушує нас чим скорше покидати околицю, в якій тепер ми примістилися. Завдяки Божому Провидінню я запізнався з Вашим братом, який нам своїми порадами багато помагає. Завдяки йому я відважився написати до Вас, щоб Ви мені чи нам помогли. За Ваш труд, а притім і за видатки, я наразі не всилі віддячитися, хіба лише молитвами та Богослужбами, в яких я буду молити Господа Бога, щоб наділив Вас преобильно своїми ласками.

В Канаді й Америці я маю велику родину. Знаючи, що Вам там легкий доступ ги газет, прошу Вас помістити оголошення, щоб наші кревні і свояки до нас голосилися. Коли це робите, будьте ласкаві відпишіть мені на цей лист. Остаюся з християнським привітом..." (підпис).

ТАЄМНИЦЯ РОЖЕВИХ КВІТІВ

3)

Ця нова риса Одарки, шляхетна мораль юної дівчини яка була прекрасна, як троянда, і чиста як перша сльоза першого кохання, сколихнули у мені до неї почуття, яке у звичайному житті ми звемо поклонінням. Та це нове почуття, що народилося, було більше, ніж поклоніння. Ні. Ця жінка для вас підноситься на педестал нумира. Ви для неї хочете жити, творити. Ви заради неї готові йти на бій проти незліченної кількости ворогів, пожертвувати своїм життям і, вмираючи, благословляти її імя, нічого од неї не бажаючи.

Потім ми говорили про те, про це, про майбутню премієру в оперному театрі, аналізували, хто з артистів як грає.

Одарка говорила мало. Інший раз відповідала недоладу, була байдужа. На її обличчі я читав ледве помітний сум, якесь жалкування. Про що?

Наша розмова в їдальні затягнулась до пізньої ночі. На великому стінному годиннику у вітальні пробило дванадцять. Биття годиника начебто підігнало паню Христю прийти до якогось певного рішення.

— Панове, час спати! Спати час! — А звертаючись до мене. — Ви стомились, бож нести на руках жінку нелегко. Вам спочити пора. Та й Одарка має піднятися рано, лікаря треба викликати. Йти Вам нема як. Залишайтесь на ніч тут у вітальні.

А я в цей час мучився. Я думав: як пані Христя дістанеться до спальні. А коли її доведеться знову переносити на руках, я почував би себе ніяково перед Одаркою. А може пані Христя сама може йти.

Одарка повернулася з спальні матері і повідомила, що вона вже приготувала постіль. З пробаченням і в той же час рішуче пані Христя, нібито так і мало бути, сказала:

— Ви, мій пане, виконуйте сьогодні до кінця ролю брата милосердя. Будьте лицарем жінки, що постраждала, — і посьміхаючись, подала мені свої руки. передавала себе в моє володіння. В русі було стільки прохання й обіцянки. Чого?

Одарка пішла наперед, а я — знову в обіймах — поніс уже не паню Христю, а просто Христю, близьку мені жінку. Одарка відчинила двері з їдальні, а коли я пройшов у передпокій, щоб звідти вже потрапити до спальні, вона знову закрила їх.

З тремтінням я переступив поріг спальні Христі, де панувала на півтемрява від задрапованої в рожеву хустку лямпочки, що була біля ліжка. Інтимність обстановки, підкреслена близькістю жінки, яку я ніс, знову зколихнула мої почуття до неї. І коли я посадив її на постіль, що сяла білизною, і сказав їй на добраніч, я з жалем покинув цю кімнату, де все було таке таємниче, значне і обіцяло мені так багато. Прощаючись зі мною, Христя якось особливо тепло потиснула мені руку.

Звичайно, я міг спати. Сон тікав геть, а в своїх думках я був коло ніг Христі. Та коли я малював у своїй уяві принадні моєму серцю картини, передо мною виникав образ Одарки — і все, створене моєю фантазією, руйнувалося, все зникало в небуття. Намагаючись відвернути свої думки в інший бік, я почав пильно оглядати меблі, картини, речі, що були у вітальні. Мій погляд спинився на стінному годиннику старовинної французької фірми. Його урочистий мідяний дзвін промовляв за те, що він зроблений майстром на славу і на довгий час. Годинник відслужив поколінням, яких уже немає в живих, немає в живих і майстра, який вдихнув у нього життя.

Я знаю багато пригод та історій, повязаних з годинником. Ось і тепер цей годник відраховує секунди моїх хвилювань.

Повна тишина в кімнаті порушувалася тільки ритмічним рухом маятника. А я все прислухувався і на щось чекав. До хворобливости загостреный слух усе сприймав поособливому, найменший шум виростав на щось величезне.

(Докінчення буде).

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УСЕ ДЛЯ НИХ!

Так — усе для них, себто для тих, що в найтяжчих хвилинах життя свого народу захищали його культуру, піддержували визвольні змагання, не зраджували високих ідеалів українського народу, а їх заховували, хоч за те терпіли, хоч за те мусіли опинитись на чужині як біженці.

Чиж можна їм не помогти? Заки подам до відома один з пособів нашої допомоги, хочу спершу подати короткий образ з минулого України, щоби вийшло ясним, звідки беруться українські скитальці.

Геополітичне положення України та курс ходу історичних подій висунули українців на чоло оборони християнської цивілізації. Сотками літ Україна здержувала навали диких орд на Европу. І так 1594 року Лобода і Наливайко розгромили турків в Наддунайщині. 1621 р. під Хотином Сагайдачний змусив турецького вожда Османа до капітуляції. 1683 р. турки в силі 700,000 облягли Відень. Їхній вожд Кара Мустафа заповів, що замінить Базиліку Св. Петра на стайню для своїх коней. Отже християнство було смертельно загрожене. Папа Інокетій XI. взивав всі потуги Европи до оборони. Союзні Армії не мали відваги рушитись на ворога, а чекали на козаків. В ночі 11. вересня прибула Армія неустрашимих на чолі полк. Менжинського, Ворони і Семена Палія. В осьмій годині рано на передмістю Відня відігралась драма, якої світ не забуде. Козацтво пішло на пробій — Союзні Армії за ними. Впродовж дня і серед надлюдських героїчних змагань на брамах турецьких обозів маяли козацькі прапори з хрестами. Турецька сила була зломана. Кзоаки були героями дня. Християнський Світ був спасений козацькою кровю. Та 6. січня 1918 року Україна попала у війну з новим поганством — большевизмом. І та війна й досі не покінчилась. А це боротьба за свободу народів і свободу людини. Наслідки цеї боротьби: Міліони погибших, засланих в сибірські табори смерти, а решта караються на вигнанню по краях західної Европи. Жертви великі, але не на дармо віддані.

В консеквенції останньої війни червоний Джінґісхан, як колись Кара Мустафа, опинився під Віднем, і не сам, а з своїм антисоціяльним і антихристіянським невільництвом, з своїм матеріялістичним світоглядом.

Ми, українці, є спадкоємці, геленської культури. Живючи на грані азійського фаталізму та евразійсько - капіталістичного матеріялізму, силою історичного післанництва, кидаємо зовсім інші кличі й кажемо, що центральною точкою у світі є Людина, яку створив Бог на своє уподобіє. Творимо гармонію духа і матерії для відродження Людства. І силою Божого Провидіння та ціною власної крови переводимо це в життя від віків. За те і терпимо, за те й маємо тепер і тисячі бездомних скитальців.

А ми, українці на цьому континенті, повинні тим скитальцям дати хоч моральну і матеріяльну поміч. Та наша допомогова акція до цього часу показалась не вистарчальною. Треба негайного посилення. В цьому напрямку українці міста Дітройт заняли чи не перше місце в Америці і Канаді. А спеціяльно передмістя Гемтремк. Допомоговий Комітет вже зібрав свою квоту в сумі 10,000 долярів, а тепер переводить в життя ще й сталий однодоляровий фонд місячно від особи.

В тягу дальшої акції в допомоговому напрямку виступає знаний Хор „Думка", під проводом п. І. Атаманця, одного з визначних українських диригентів Америки. Хор „Думка" виступає з концертом в Оперовій Салі міста Дітройт „Мейсоник" Темпл", 16. грудня б. р. Весь дохід призначений на фонд українського допомогового комітету Америки.

Українці міст Дітройт, Віндзор та околиць! На конецрті Хору Думка маєте нагоду почути у знаменитому виконанню українську народну музику-спів, яка не обмежується до зверхних формальних, барвних чи звукових ознак, а поза формою дає щось, що має творчий вплив на людську істоту, бо дає відсвіжуюче натхнення як дійсний мистецький твір. Поза справжню духову розвагу причинетись до благородного діла — Помочі Україні. Знов реферат підчас концерту виголосить знаний посол до Федерального Парляменту Канади — п. Антін Глинка.

Попрім з усеї сили це добре діло. Виконуймо наші завдання супроти України з вірою, що діждемось хвилі, коли на українськім Акрополю в Каневі проголосять введення вжиття кличів „Свобода Народам, свобода Людині".

Войнаровський Василь.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Тов. Жидачів, від. 393, подає до відома, що збори відбудуться в неділю, 11. листопаду, в годині 3. пополудні, під ч. 334 Іст 34 вул. В місяцях листопаді і грудні принимаємо нових членів без оплати вступного. — Й. Костирка, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. — Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє своїх членкиць і членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 1. 1листопаду, в Домі Відділів У. Н. Союзу, 843 Н. Вестерн Еве., в 12. годині вполудне. — Т. Шпікула, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. листопаду, точно в 2. годині пополудні, в Громадськім Домі. Просимо всіх членві прийтина ці збори, бо є важні справи до полагодження. Контр. комісія дасть звіт. — За уряд: Н. Муляр, предс.; В. Трач, кас.; В. Новак, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Тов. ім. Д. Вітовського, від 375, відбуде місячні збори в неділю, 11. листопаду, в годині 1. пополудні, в домі У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул. — Г. Горохівський, гол.; Н. Харамбура, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 10. листопаду, в годині 8-мій ввечір, в укр. прав. галі, 675 Савт 19. вул. Просимо членів прийти і заплатити свої місячні вкладки. — Т. Боднар, предс.; М. Сколовський, кас.; А. Мутровський, секр.

ШУКАЮТЬ ОСІБ

МИХАЙЛО СТОДОЛЬНИЙ шукає **В. ШЛЯХТИ,** що мав мешкати 77-37 — 164-та вулиця, Hushing, N. Y. Хто про него знає, або він самий, хай пише на адресу:
M. STODOLNY
10512 — 98th Stree,
Edmonton, Alta., Canada

СТЕФАН БЕЗЗУБКА, з Озірної, пов. Зборів, що перебуває тепер у Німеччині, шукає своїх стрийків, **ФЕДІРКА Й ЕВСТАХІЯ БЕЗЗУБКІВ.** Мають жити в Бостон, Масс. Інтересовані хай пишуть до:
STEVE BUTKOWSKY6
712 Bergen St., Newark, N. J.

ПОШУКУВАННЯ

Гр. Мацюка, родом з Ракобут коло Буська, пошукує син його брата-учителя Костя. У нього є ще сестра Настя та брат Яків. Хто знає про Мацюка хай напише на адресу: **Pfc. Savel Kliachko,** G-24, Co. A, 2nd Mg. Regt. A. P. O. 758, P. M., U. S. Army.

Луку Демчишина, з Водник, пов. Вібрка, який перебував у Ню Йорку, пошукує сестрінець Іван Керницький. Зголоситися на адресу: **Ukrainian Red Cross, for Ivan Kernycky,** Dachauerstr. No. 9/II. St., Munich, Bavaria, Germany.

ТАРЗАН, ч. 1278. Таємничий чужинець.



Біжучи в напрямі крику й реву, Тарзан завважав великого хижака, як він скочив на втікаючого чоловіка.

Звичайно, серед таких пригод, Тарзан волів помогти льовили проти авантурничого чоловіка.

Одначе він був цікавий знати, хто то був той чоловік і що він тут порробляв. Отже Тарзан скочив на звірюку і вбив її.

Таємничий чоловік лежав без руху. Побіч нього лежав кріс. Тарзан дивувався, чому то чоловік не вжив його для оборони.